

2010-03-05

Miljøministeriet
Miljøcenter Århus
Lyseng Alle 1
8270 Højbjerg
post@aar.mim.dk

Indhold

Manglende viden.....	2
Nødvendige forbedringer af VVM-rapporten	4
Redegørelse for undersøgte alternativer	4
Skovrydning og erstatningsnatur	6
Påvirkninger på friluftsliv og natur udover skov i området.....	7
Øvrige kommentarer til VVM-redegørelsen	9

Hørings svar på VVM-redegørelse: Nationalt testcenter – for vindmøller ved Østerild

VVM-redegørelsen skal, som det fremgår af redegørelsens forord, ses i sammenhæng med forslag til anlægslov for projektforlaget. Dette høringssvar forholder sig til det konkrete indhold i VVM-redegørelsen.

Danmarks Naturfredningsforening afgiver også et høringssvar på forslaget til anlægslov, hvor mere overordnede synspunkter om processen og projektet samt specifikke synspunkter på anlægsloven fremlægges.

Redegørelsen er, ifølge forordet, "resultatet af VVM-undersøgelsen". Danmarks Naturfredningsforening kan overordnet konkludere, at undersøgelsen langt fra er afsluttet. Rapporten henviser gentagne gange til manglende viden og yderligere undersøgelser som skal iværksættes for at kunne afgøre projektets indvirkning på miljøet. Foreningen mener derfor ikke at VVM-redegørelsen i sin nuværende form udgør et tilstrækkeligt grundlag for en lovgivningsproces. Dermed er planlægningsprocessen i strid med EU's VVM-direktiv, som er overordnet dansk lov. Dette synspunkt belyses nærmere i høringssvaret til anlægsloven.

Anlæggelsen af testcentret for vindmøller i Østerild er "en af de største landskabsforandringer, der er gennemført som enkeltprojekt i Danmark." (VVM, s. 12). Der skal fældes op til 12 km²

statsligt ejet fredskov og rejses syv vindmøller dobbelt så høje som de allerstørste danske vindmøller i dag. I lyset af projektets omfang er foreningen forfærdet over hvor kortfattede, ukonkrete og svævende redegørelserne i rapporten er. Det gælder både beskrivelserne af processen forud for VVM-rapporten, naturværdierne i området, konsekvenserne af projektet og de nødvendige afværge- og kompenserende foranstaltninger for at begrænse skaden på naturen.

Redegørelsen kan nærmest anses for et forstudie til en VVM-redegørelse, absolut ikke en endelig analyse med faktuelle konklusioner og anbefalinger. Manglerne kan nok forklares med, at rapporten er uarbejdet i løbet af nogle få efterårsmåneder ud fra en skitseagtigt projektbeskrivelse. Hastværket har bl.a. umuliggjort de nødvendige feltundersøgelser af flora og fauna, f.eks. fugletræk. De omfattende mangler ved rapporten, som foreningen redegør for i dette hørings svar, bør der rettes op på inden anlægsloven fremlægges i Folketinget med VVM-redegørelsen som beslutningsgrundlag.

Det er symptomatisk for VVM-redegørelsen at afsnittet Skovrydning og erstatningsnatur, som skal beskrive, hvordan projektet grundlæggende ændrer et helt landskab med høje naturværdier, fylder en halv side (s. 50) og ikke indeholder nogen som helst konkret information. Til sammenligning er det slående hvor detaljeret beskrivelsen af transportadgang (s. 59) er, altså hvordan mølletransporterne skal passere hvert enkelt vejkryds for at komme hen til området. F.eks. ved man, at det er nødvendigt at lægge en midterhelle ved Gl. Ålborgvej ned. Det er ikke troværdigt, når et af de absolut primære problemer, skovrydning og erstatningskov, bliver tildelt så lidt opmærksomhed i forhold til andre emner.

Manglende viden

Om vind og skovrydning

Lokale vindmålinger er nødvendige for at bestemme anlæggets nøjagtige udformning og omfanget af skovfældning i testområdet og i vindfeltet vest for møllerne. Målingerne er dog først påbegyndt omkring årsskiftet 2009/2010 og (foreløbige) resultater foreligger derfor angiveligt først medio 2010. Uden denne for projektet helt afgørende viden, bliver både projektbeskrivelse og vurdering af konsekvenser for omgivelserne ukonkret og reelt ubrugelig som grundlag for politiske beslutninger. Således står der at "De mere konkrete krav til rydning ligger dog endnu ikke fast, men afklares nærmere på baggrund af målinger og analyser, som udarbejdes medio 2010." (s. 10 og 22).

Om klimapåvirkning og biodiversitet

Det fremgår af klimaberegningen af skov kontra anden natur på s. 52 at skovrydningen vil medføre en udledning af 0,44 mio. ton CO₂. Det er altså 440.000 ton, og projektet modvirker dermed indsatsen gennem det anbefalede "et ton mindre" for knap en tiendedel af Danmarks befolkning.

Danmarks Naturfredningsforening anser det for en helt nødvendig del af en VVM at vurdere nettoudledningen af klimagasser. Eftersom erstatningsnaturen ikke er planlagt, er dette endnu ikke muligt: "Hvor meget CO₂ der optages, vil afhænge af hvilke konkrete erstatningsprojekter, der gennemføres. Det er derfor ikke på nuværende tidspunkt muligt at beregne størrelsen af dette CO₂-optag." (s. 52). "Det er således heller ikke muligt at beregne, om den samlede effekt af skovrejsning og erstatningsnatur (DN: og skovrydning) bliver øgede eller reducerede udledninger." Dette udgør efter foreningens mening ikke et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag. Det er sandsynligt at rydning af skoven først om flere årtier eventuelt kan opvejes af skovrejsning. Det bør fremgå, hvordan dette udslip af CO₂ skal kompenseres. Det bør også fremgå tydeligere, at Danmarks skovareal indgår i allokeringsplanen for opfyldelse af Danmarks forpligtelser i forhold til Kyoto-protokollen om drivhusgasreduktion.

Der savnes desuden kildehenvisninger i afsnit 2 om klima- og energipolitik, s. 46. Der savnes i samme afsnit (kapitel) et afsnit om projektets kobling til regeringens mål om en fordobling af skovarealet samt til 2010-målet om stop for nedgangen af biologisk mangfoldighed.

Om erstatningsnatur

"Det er derfor et udgangspunkt for VVM, at der kommer erstatningsnatur". (s. 22). Ja tak, men hvor, hvor meget, hvordan og hvornår? Det fremgår ikke af VVM-redegørelsen. Eftersom det er helt nødvendig viden for at kunne bedømme projektets samlede miljøkonsekvenser, er VVM-redegørelsen utilstrækkelig. Se foreningens krav om en samlet natur- og landskabsplan i høringssvaret til anlægsloven.

Om dyre- og planteliv i området

På grund af den korte tid, som VVM-redegørelsen er udarbejdet på, har det ikke været muligt at gennemføre det nødvendige feltarbejde med at indsamle viden om dyr og planter i området. "Der er en del oplysninger om dyre- og planteliv i området, men ingen samlet registrant. Det anbefales, at eksisterende oplysninger samles i vinteren 2009-2010, og verificeres i foråret 2010, og at resultaterne heraf anvendes i den planlægning og forvaltning af landskabet, som forestår." (s. 13). Efter foreningens mening er det helt nødvendigt for et sådant projekt, som har så omfattende konsekvenser for naturen i området gennem skovrydning og anlægs- og driftsaktiviteter i vindmølletestcentret, at der er god viden om den eksisterende natur, når projektet besluttet. Færdiggørelsen af VVM-redegørelsen kan derfor først ske når de nødvendige feltundersøgelser, f.eks. fugletællinger er gennemført på videnskabelig forsvarlig vis. Tabellen på s. 88 over fugleforekomster baseres på en enkelt kilde og mangler fortolkning samt angivelse af observationspunkter og metode.

"Rydningen af de nåletræsdominerede plantager vil betyde tab af ynglehabitat for natravn, og andre mere almindelige skovfugle. Natravnen udgør en relativt stor bestand i Thy og er tilsyneladende i fremgang, hvorfor det vurderes, at tabet af levesteder kun vil have lokal betydning." (s. 13). Det er grundlæggende viden, hvorvidt en bestand af en truet fugl er i fremgang eller ej, så når dette kun bedømmes som "tilsyneladende", er der brug for nærmere undersøgelser.

Rapporten beskriver, at der er foretaget en screening af diverse optegnelser over forekomster af beskyttede dyr og planter og konkluderer om vidensgrundlaget at "Tabellerne kan på det foreliggende grundlag illustrere, men ikke give et fuldstændigt billede af alle relevante forekomster". (s. 71). Tabellerne s. 71 og 72 viser f.eks. at området er levested for arter af flagermus, som er EU-beskyttede arter og knyttede til træer og skovområder. Redegørelsen vurderer ikke hvordan disse arter konkret vil blive påvirket af den omfattende skovrydning. Det fremgår på samme måde af teksten side 71, at odder som også er en beskyttet art ses i plantagen (der er ingen kilde på denne angivelse), men det vurderes heller ikke hvordan denne art påvirkes af projektet. Redegørelsen bør udbygges med konkrete vurderinger af projektets påvirkninger på beskyttede arter.

På s. 84 står der, at supplerende undersøgelser kan identificere evt. behov for andre nødvendige afværgeforanstaltninger af hensyn til dyrelivet, som er beskyttet i jagt- og vildtforvaltningsloven. Disse undersøgelser bør foretages inden projektet fremlægges i Folketinget. Der bør også stilles krav om et løbende overvågningsprogram over effekterne på dyrelivet m.m. så yderligere afværgeforanstaltninger kan iværksættes.

Det slås på s. 12 fast at "Møllerne kan udgøre en trussel for områdets havørne. Der savnes eksakt viden om faren for kollisioner under danske forhold og for kollisioners betydning for bestanden." ... "Desuden kan møller, hvis vingespids rækker 250 meter op indebære en fare for kollisioner med især dagtrækkende fugle. Der foreligger dog ikke specifik viden, og de nye møller er så store, at den eksisterende viden ikke direkte kan overføres til dem. Det er derfor relevant at der gennemføres en monitoring af fuglekollisioner samt fugles adfærd i relation til de store vindmøller samt målertårnene". DN mener, at det er nødvendigt at foretage en betydeligt mere detaljeret risikovurdering af kollisionsrisiko for bl.a. havørne med vindmøllevingerne og med bardunerne til målemasterne samt foretage grundige observationer af fugletræk i området under flere årstider og vejrforhold, inden projektet fremlægges i Folketinget.

Forud for tidligere danske anlæg af vindmølleparker tæt på EF-fuglebeskyttelsesområder, som der her er tale om ved Østerild, har det hidtil altid været krævet fra miljøministeriets, styrelserne eller amterne, at der skulle foretages en forudgående undersøgelse af fuglenes lokale trækmønstre baseret på detaljerede feltobservationer og undersøgelser; ofte suppleret med radar i et år eller mere. Det gælder f. eks. danske mølleparker som Rødsand, Rønland ved Harboøre, Tunø Knob, Overgård ved Mariager Fjord og Nørrekær ved Nibe.

Modsat gældende dansk praksis ved etablering af mølleparker er der for det nationale testcenter ikke foretaget nogle egentlige og detaljerede undersøgelser. Dette normale krav forekommer så meget mere påkrævet, fordi der ved Østerild i givet fald er tale om vindmøller af den dobbelte størrelse sammenlignet med, hvad der hidtil på verdensplan er foretaget forundersøgelser af.

Endvidere forekommer det som nævnt ovenfor urimeligt, at der ikke er sket forundersøgelser af den internationalt kendte kollisionsrisiko for fugle med de ni til elleve meget høje måle- og meteorologimaster (hver med seks sæt stålbarduner), som her vil blive opstillet i en tæthed og højde, der ikke hidtil er set i Danmark.

VVM-redegørelsens påstand (s. 87 samt i bemærkningerne til anlægsloven s. 14) om at "opstillingslinjens placering ikke står på tværs af den normale flyveretning ved ind- og udflyvningen til fuglenes foretrukne overnatningspladser i Vejlerne." er totalt udokumenteret og ifølge DN's viden formentlig fejlagtig.

Forekomsten af bilag IV-arter, herunder birkemus og flagermus er ikke undersøgt (s. 92). Dette er en væsentlig mangel på viden.

Vedrørende plantelivet forekommer VVM-redegørelsen sammenholdt med lovforslaget også mangelfuldt, idet det hverken af redegørelsen eller lovforslaget fremgår, hvilken af de tre beskrevne naturtype-scenarier (s. 80-81), der vælges til lovforslaget. Det sidste har naturligvis betydning både for projektets biologiske konsekvenser og for den eventuelle erstatning for varige driftstab hos involverede jordbrugere i området.

Denne omfattende mangel på viden (se også VVM-redegørelsens egen oversigt over mangler som akut må udbedres s. 185 ff) om projektets konsekvenser for eksisterende dyreliv og øvrig natur i området viser et tungtvejende behov for undersøgelser og kvalificerede bedømmelser af ovennævnte forhold, inden politikerne bedes tage stilling til projektet.

Nødvendige forbedringer af VVM-rapporten

Redegørelse for undersøgte alternativer

I planlovens VVM-regler er der krav om at redegøre for de undersøgte alternativer til det fremlagte projektforslag. En VVM for en anlægslov hører ikke under planloven, men det fremgår af Østerild VVM-rapporten, at den følger kravene til VVM efter planloven.

Derfor er det overraskende at VVM-redegørelsens afsnit om Kriterier for udvælgelsen (s. 20) ikke indeholder noget som helst nyt om udvælgelsesprocessen og de undersøgte områder, men udelukkende gentager de begrænsede oplysninger som fremkom i idéfasen. Bl.a. er der et stort behov for en argumentation for og kvalificering af de få kriterier i screeningen. På hvilken teknisk, økonomisk, juridisk eller videnskabelig baggrund er grænsen for vindstyrke sat? Hvorfor har man valgt lige netop den arealstørrelse, til trods for at det jo ikke var nær stort nok til de 10 ønskede møller? Hvorfor har man ikke brugt et kriterium om nord-syd-vendt opstilling? Hvorfor accepterer man et område med 5-6 boliger trods et kriterium om 1000 m til nærmeste nabo? Hvorfor undlader man at lede efter andre placeringer med samme antal boli-

ger? Ud fra hvilke kriterier, det kan være tekniske, økonomiske eller andre fravælger man havplaceringer eller havnære placeringer?

Rapporten savner fuldstændig en konkret redegørelse for, hvordan man er kommet frem til Østerild som placeringssted. Det fremgår overordnet (s. 8) at man har "Screenet hele landet", "gennemgået potentielle områder" og "Efter besigtigelsen af de bedst egnede områder er Østerild Klitplantage vurderet at være det eneste reelle forslag til placering af et nyt nationalt testcenter for vindmøller." Men der er ingen som helst redegørelser for disse påstande.

Det fremgår af s. 20 at en der er foretaget en "detaljeret gennemgang" af 14 områder fra den indledende screening samt ekstra områder som Vindmølleindustrien foreslog. DN ønsker en uddybning af, hvordan denne detaljerede gennemgang foregik. Vi vil også gerne have en detaljeret forklaring på hvad udtrykket "besigtigelserne viste" (s. 20) dækker over.

Der savnes en forklaring på at kriteriet om 1000 meter til nærmeste nabo ikke overholdes (s. 8). Dette krav til placering fremgår i øvrigt ikke af listen i det engelske sammendrag (s. 14).

Der savnes en forklaring på hvorfor den eksisterende prøvestation ved Høvsøre ikke er tilstrækkelig eller god nok. "Danmark har allerede en prøvestation ved Høvsøre, men den rummer ikke de samme muligheder for test af store møller." (s. 20). Der ønskes en uddybelse af "de samme muligheder". På s. 24 står der, at landsplandirektivet for Høvsøre giver for snævre rammer for fleksibiliteten på testcenteret. Dette kunne vel ændres, evt. med en anlægslov, hvis arealet ellers er velegnet. Argumentet om, at der ikke er mulighed for at teste meget høje møller ved Høvsøre pga. naboer er heller ikke en tilstrækkelig forklaring, eftersom der jo i Østerild bliver eksproprieret ca. seks ejendomme. Høvsøre kunne derfor også udvides ved brug af ekspropriation, hvis det i øvrigt var det bedst egnede område til et større testcenter.

Der savnes en meget mere detaljeret redegørelse for hvorfor møllerne skal testes på land. Handler det udelukkende om gode adgangsforhold, hvilket er det eneste der fremgår af VVM'en (s. 20) og hvad ville acceptable adgangsforhold til møller på lavt vand koste? Eller er der også andre, tekniske grunde? Det bør omhyggeligt undersøges og redegøres for, hvorvidt en lavvands- eller kystnær placering trods alt er en mulighed (i så fald bør Harboøre Tange ved Cheminova og andre allerede påvirkede områder bl.a. undersøges nærmere).

Efter høringsperiodens start har By- og Landskabsstyrelsen lagt et notat om de 14 plus 3 undersøgte områder ud på hjemmesiden. Notatet giver dog ingen svar på ovennævnte spørgsmål, og DN savner stadig en metoderedegørelse og metodekritik samt en specifik gennemgang og sammenligning af de undersøgte områder, som stort set alle afvises på grund af problemer som en smartere gennemført screening med mere velgennemtænkte kriterier nemt kunne have undgået.

Rapportens konklusion efter de ekstremt overordnede betragtninger om screeningsprocessen er at "På den baggrund vurderes Østerild Klitplantage at være det eneste reelle forslag til placering af det nye nationale testcenter for vindmøller" (s. 20). Men hvad er "på den baggrund"? – vi har jo ikke fået nogen forklaring?! På s. 52 findes i øvrigt en anden formulering af konklusionen: "Placeringen af et testcenter i Østerild Klitplantage er det sted i Danmark, som bedst lever op til de kriterier...". Det tolker vi som en indrømmelse af, at Østerild faktisk hverken opfylder statens eller industriens krav og desuden påvirker naboer i større grad end screeningen udgik fra og samtidig, som alle kunne forudse, havnede i et nationalt naturområde. Argumentationen for udvælgelsen af testcenterplacering vidner om en ukritisk brug af statens (skov og natur)arealer til industrianlæg: "I det nye testcenter ved Østerild kan ønsket om større fleksibilitet efterkommes, da staten ejer betydelige arealer indenfor testområdet." (s. 34).

Se yderligere kommentarer til screeningsprocessen og DN's forslag til at kigge på nye arealer i høringssvaret til anlægsloven.

Skovrydning og erstatningsnatur

Skovrydningen bringer ifølge DN's oplysninger statsskovenes FSC-certificering om bæredygtig skovdrift i fare. Dette er et meget alvorligt forhold, som bør belyses indgående i VVM-redegørelsen. I øvrigt henvises til høringssvaret fra Nepenthes.

Rapporten kan gøres tydeligere ved at samle oplysningerne om skovrydningen ét sted. Nu er de opdelt på henholdsvis testområde (s. 56-57) og vindfelt (s. 60-61). Det bør fremgå at skovrydningen totalt omfatter 200.000 m³ fastmasse på 4.800 lastvognstog.

Skovene har i dag betydelige værdier (s. 54). En stor del af Hjardemål Klitplantage ligger f.eks. hen uden drift og der er i de senere år sket indplantning af løvtræer. Også Østerild Plantage rummer betydelige indslag af bøg, eg og birk. Østerild Plantage bynær skov hundeskov, skovlegeplads, cykelruter mm. Det fremgår på s. 81 under beskrivelse af 0-alternativet at "Plantagedriften fortsættes, men vil i de kommende årtier indeholde noget mere naturskov og flere rydninger end i dag jfr. driftsplanerne". Dvs. en mere lysåben og divers skov med flere træarter, mere fri udvikling, mere dødt ved og alt i alt et endnu bedre levested for skovtilknyttede arter. Det er dette scenarie, som projektforslagets skadevirkninger skal vurderes i forhold til og det kunne fremgå tydeligere af rapporten, hvilket udviklingspotentiale, som forsvinder med rydning af skoven.

Det slås fast, at anlæggelsen af testcentret medfører "en af de største landskabsforandringer, der er gennemført som enkeltprojekt i Danmark." (s. 12). Videre på s. 12: "Med den rette landskabsplan er der mulighed for en større naturgenopretning af klitheden end tidligere gennemført i Danmark". Denne landskabsplan er der desværre ikke redegjort for i rapporten. Den bør indgå som en tydelig, selvstændig del af VVM-redegørelsen således at der ikke blot er tale om en mulighed, men således at der i stedet er sikkerhed for at den påtænkte naturgenopretning gennemføres i praksis på en så skånsom og effektiv måde som muligt. Konstateringerne på s. 24 "Med den rigtige naturpleje kan dette landskab holdes lysåbent med en god naturtilstand" og på s. 80 "...der er ikke fastlagt strategi og handleplan for forvaltningen af landskabet." kalder også desperat på en samlet natur- og landskabsplan! "Den kommende landskabsplanlægning vil sandsynligvis kombinere løsninger fra de tre scenarier, hvilket kan gøres på forskellige dele af det store projektområde og på forskellige tidspunkter over de kommende årtier." (s. 80). Dette er helt ufattelig ukonkret. Se endvidere høringssvaret til anlægsloven.

Rapporten (s. 82) omtaler muligheden for at skabe en mere naturlig hydrologi ved sløjfning af dræn og grøfter, men det fremgår ikke, hvorvidt dette er praktisk foreneligt med testvindmøller eller med fortsat landbrugsdrift i området. Det bør også belyses, hvorvidt en mere naturlig hydrologi kan gennemføres uden at forøge risikoen væsentligt for at vandfugle og flagermus kolliderer med anlægget. På s. 38 omtales det, hvorledes overfladevand fra servicearealerne ledes væk i nye grøfter. Der ønskes en vurdering af, hvordan dette harmonerer med tankerne om at genoprette den naturlige hydrologi i området.

Af det engelske sammendrag fremgår det på s. 17 at "the cleared plantation land will probably be returned to its original natural state as dune heath." Denne formulering giver ingen sikkerhed for naturens tilstand fremover og dermed ikke heller noget grundlag for vurdering af projektets miljøpåvirkning. s. 17. Af s. 22 fremgår det at "Arealer med skov, som nødvendigvis må fældes i vindfeltet, påregnes genetableret med erstatningsnatur". Heller ikke formuleringen "påregnes" giver nogen sikkerhed for hvad der skal ske med området. Desuden bør erstatningen for skov være skov selv om skov er meget længe om at opnå samme kvalitet. Klithede kan så eventuelt på meget lang sigt, hvis det lykkes at etablere den, hvilket naturligvis skal tilstræbes, blive en ekstra bonus.

Der er en reel risiko for, at områdets placering langt fra kysten og påvirkningen fra luftbåren kvælstof samt tidligere sedimenter fra de nærliggende kalkskrænter vil modvirke dannelsen af en typisk klithedevergetation, men snarere fremme en stærkt plejekrævende indlandshede.

Dertil kommer, at nedsivning af næringsstoffer efter skovrydningen vil forhindre dannelse af klitvegetation i årtier eller måske for altid, samt true drikkevandet (området er udpeget som særligt drikkevandsområde). Disse forhold bør belyses nærmere.

Med hensyn til erstatningsskov henvises der (s. 22) til en senere aftale om erstatningsskov mellem Miljøministeriet og Thisted Kommune. Kommunen skriver og på sin hjemmeside, at der allerede er indgået en aftale om skoverstatning i forholdet 1:1 i Thisted Kommune. Dette harmonerer ikke med anlægsloven som spreder skoven ud i hele landet og lever desuden ikke op til skovlovens regler om skovareal. Se DN's krav om anstændig erstatningsskov i høringssvaret til anlægslov.

På s. 81 fremgår det at "Der vil ske inddragelse af naturarealer til tekniske anlæg i testområdet, heraf en del af de arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3." Rapporten bør kunne besvare spørgsmålene hvor meget? Hvad? Erstattes i hvilken grad og af hvad og hvor-når?

Se også bemærkningerne i høringssvaret til anlægsloven om manglende krav om erstatningsnatur og afværgeforanstaltninger og behovet for en samlet natur- og landskabsplan.

Påvirkninger på friluftsliv og natur udover skov i området

Friluftsliv

Rapporten mangler helt en redegørelse for områdets nuværende friluftsliv og for hvilke konsekvenser projektet får samt hvilke afværgeforanstaltninger og erstatningsforanstaltninger der planlægges. Konklusionerne fra en sådan redegørelse burde indarbejdes på siderne 180-182 om sikkerhed, socioøkonomiske forhold og sundhed. Det fremgår af s. 10 at "Testområdet (DN: 1x4,4 km, dvs. 440 ha) vil være et arbejdsområde, hvor der ikke vil være adgang for offentligheden" og af s. 35: "Af sikkerhedsmæssige grunde ønskes uvedkommende færdsel på testområdet reduceret til et minimum". Det kalder på en samlet plan for områdets friluftsliv. Den bør bl.a. indeholde en analyse af forekomsten af stille og mørke områder som har en uforstyrret karakter i landet som helhed og en vurdering af projektområdet i denne kontekst. På s. 11 slås det fast at "Orådets uberørte karakter vil dog påvirkes væsentligt af testområdets tekniske præg."

Kortet på s. 167 viser at et stort areal med rekreativt anvendt, bynær skov (som efter planerne ikke skal fældes) nordøst for Østerild By (mellem de to støjkurver, syd for testområdet) vil blive belastet med mere støj end tilladt, dvs. mere end de 37 dB(A) ved vindstyrke 6 m/s, som ifølge bekendtgørelse BEK nr 1518 af 14/12/2006 om støj fra vindmøller er det maksimalt tilladte for områder, der anvendes til støjfølsom arealanvendelse. DN mener, at det er meget vigtigt at grænseværdier for støj i naturområder overholdes og mener så absolut, at VVM-redegørelsen skal belyse dette emne grundigt, da støj i høj grad kan påvirke naturområdets rekreative værdier. Den korte beskrivelse på s. 165 mangler helt at forholde sig til skovrekreationen. Desuden ses det, at støjanalysen ikke har forholdt sig til at skoven fældes og at støjen i sydvestlig retning derfor vil sprede sig længere ud end angivet.

Visualiseringer

VVM-redegørelsen har et langt afsnit om visualiseringer. Alligevel er afsnittet mangelfuldt og uigennemskueligt. DN anbefaler at vurderingskategorierne specificeres, at der laves en samlet tabel over visualiseringspunkter og konsekvensvurdering for det enkelte punkt samt at beskrivelsen og vurderingen af den enkelte visualisering vises i direkte tilknytning til billederne.

VVM-redegørelsen kun i få tilfælde valgt højtliggende steder som udgangspunkt for de fremlagte visualiseringer på trods af at landskabet typisk opleves fra bakker og udsigtspunkter. Det store flertal af visualiseringspunkter er ligefrem placeret på lavtliggende steder, hvorfra møllerne i sagens natur ikke dominerer indtrykket.

Som et eksempel kan nævnes visualiseringen fra Feriecenter Vigsø (s. 141). Her har man valgt at tage billedet helt nede fra stranden, med en lokalt skærmende bjergfyrreplantning i forgrunden, og så fremstår møllerne godt nok som beskedne. Men hvis alle de mange tusinder af besøgende på Feriecenter Vigsø rigtig vil nyde udsigten over landskaberne mod øst over Vulum Sø mod Bulbjerg, så går de jo ikke ned til stranden. Nej, de går hen på den ca. 40 meter høje stenalderkystskrænt Hesseldalbjerg lige bag ved feriecentret. DN mener, det er relevant at udforme en visualisering af udsigten herfra.

Tilsvarende er visualiseringen fra Nationalpark Thy (s. 123) henlagt til kystvejen allerlængst mod vest i parken, hvorimod det havde været mere relevant med en visualisering fra det ca. 40 meter høje udsigtspunkt Rosbjerg i den allerøstligste (og nærmeste) del af nationalparken.

Visualiseringen fra Hjardemål (s. 161) er valgt, således at eksisterende møller i forgrunden dominerer billedet, men visualiseringen burde i stedet have været foretaget fra det lokalt meget værdsatte udsigtspunkt over stenalderkystskrænten på Korsø-knudens nordvesthjørne, der ligger 2 km nordvest for Hjardemål Kirke. DN anbefaler, at redegørelsen suppleres med de nævnte visualiseringer.

Regionplanen

Det undrer foreningen at regionplanens retningslinjer (og tillæg nr. 2) for området der i sin helhed er omfattet af udpegningsområdet særligt beskyttelsesområde (s. 96) behandlet så overfladisk. DN anser at det er vigtigt at beskrive, hvilke planlægningsmæssige hensigter med området, det er som brydes med denne anlægslov.

Fugle

Det nævnes på s. 84, at natravnen mister sine levesteder i plantagerne som skal ryddes. Det fremgår at natravnen er fåtallig i Danmark. Det kan tilføjes i rapporten, at arten har sit danske kerneområde netop i Thy og specielt holder til i hedeplantager med lysninger og på heder med store træer. Begge dele forsvinder i et område af ca. 5x6 km pga. testcentret.

Nye, åbne naturområder (hvor skoven bliver ryddet) beskrives på s. 24 som en mulighed for indvandring af sjældne fugle som natravn, hedelærke og rødrygget tornskade. Men natravn findes jo netop allerede i området og yngler i skovene som skal fældes. Hvordan passer dette sammen?

Til omtalen af kollisionsrisikoen under punkt 1 på side 84 kan tillægges kollision med wirene til målemasterne og meteorologimasterne.

Det fremgår af s. 88 at unge traner trækker gennem området. Det bør nævnes at unge fugle generelt har en meget større risiko for at kolliderer med master og lignende.

Det fremgår af s. 91-92 at nattrækkende fugle ved normale forhold kan forventes at undgå kollision med møller og master. Forekomsten af unormale forhold og den heraf følgende risiko for fuglekollisioner bør analyseres i redegørelsen.

Ramsar-områder

Det bør tilføjes på s. 64, at Danmark ikke alene er forpligtet til at udlægge og beskytte Ramsar-vådområderne, men faktisk også til at forbedre tilstanden i dem. Anlægget konsekvenser og risici for fuglelivet i Ramsar-områderne bør analyseres i denne kontekst af et krav om forbedring.

Terrænændringer

På s. 8 fremgår det at "I vindfeltet skal terræn og vegetation tilpasses særlige krav i forhold til vind- og turbulensforhold". I rapporten findes ingen information om de terrænændringer som planlægges eller kan risikeres at blive nødvendige. Terrænændring er et væsentligt indgreb i naturen og landskabet og derfor et miljøforhold, som bør belyses i rapporten.

Støj og støjfri områder

Projektområdet er et af de mest stille i Danmark og området er udpeget som "støjfri områder". Der mangler dog helt en definitionen af "støjfri områder", en redegørelse for hvordan forekomsten er på landsplan og hvordan projektet påvirker udpegningen. Se også synspunktet om støj i friluftsområder under afsnittet Friluftsliv ovenfor.

Lysforurening

Lysmarkeringen på meteorologimaster og vindmøller er beskrevet på side 9 og s. 36, som "hvidt blinkende lys". Rapporten undlader at gengive Luftfartsværkets tidligere skriftlige udtalelse til By- og Landskabsstyrelsen om det hvide, højintensive lys på op til 200.000 cd, som hidtil så vidt vides kun findes på Øresunds- og Storebæltsbroens pyloner: "Erfaringer med det højintensive hvide lys er dog, at disse vil give gener, især om natten, hvor disse vil være særligt iøjefaldende"¹. DN opfordrer til, at testcentret bruges til en afprøvning af ny teknik med et radarsystem, som kun aktiverer lyset når det er nødvendigt.²

På s. 109 fremgår det overraskende, at der også vil være krav om fast, rødt lys på målemaster og vindmøller. Dette fremgår ikke af sammenfatningen.

Befæstede arealer

I afsnittet om Arealanvendelse s. 176 påstås det at "De befæstede arealer inklusiv veje, arbejdspladser og særlige opbevaringspladser forventes således at udgøre ca. 6 hektar". Dette er helt misvisende. På s. s. 9 og 37 fremgår det nemlig, at der skal befæstes 200 x 200 m (4 ha) ved hver testmølle og 100 x 100 m (1 ha) ved hver målemast. Det bliver altså mindst 35 ha plus servicearealer og veje.

Øvrige kommentarer til VVM-redegørelsen

Hvor længe er det planen, at testcentret skal blive stående. Der savnes generelt en specifikation af den levetid, som er nævnt flere steder. På s. 51. savnes et afsnit om hvad der skal ske, når testcenteret skal nedlægges. s. 58 findes en kort bemærkning om, at det forudsættes at anlægget afmonteres og alle dele fjernes. Hvad med genetablering af diverse arealer?

Er det realistisk at stoppe testmøllerne, når der er for mange gener fra skyggekast som antaget på s. 13?

Der mangler en figurfortegnelse og mange af kortene og figurne i rapporten kan forbedres betydeligt. F.eks. mangler der arealangivelser på de viste zoner og områder. Og alle kortenes målestok er tilsyneladende lavet til at passe udskrift i A3, men det fremgår ikke af kortene og de færreste borgere har nok adgang til en A3-printer hjemme.

- Projektkortet s. 27 mangler arealangivelser af områderne og målestokken er forkert i A4-format.
- Terrænkortene på s. 45 bedes forsynet med signaturforklaring og øvrig fortolkningshjælp.
- Kortet over Østerild Plantage s. 49 mangler en markering af vindfeltet/projektområdet og kunne med fordel have information om bevoksningstyper mm.
- Det historiske kort s. 51 savner også signaturforklaring. Det kan ikke forventes at alle almindelige borgere kan læse den slags kort.
- Kortet over internationale naturbeskyttelsesområder s. 63 kunne med fordel tilføjes navne og numre på de viste områder.
- Kortet over skovvegetation s. 79 kunne med fordel tilføjes arealangivelser på de enkelte træarter.

¹ Statens Luftfartsvæsen 29. april 2009: "Notat vedr. forespørgsel om opstilling af 5 prototypevindmøller med en totalhøjde af 250 meter over terræn i et 150 hektar stort område ved Østerild 8 km fra Thisted Lufthavn".

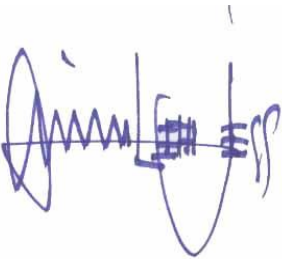
² Ideen med det nye produkt er, at man installerer et radarsystem i forbindelse med en vindmøllepark, som overvåger luftrummet lokalt. Sikkerheds-/advarselslyset vil så kun blive aktiveret, såfremt det er nødvendigt i forbindelse med potentielle farlige indtrængende objekter i det nærliggende luftrum. Dvs. at man undgår al form for unødige lysforurening både nat og dag. Radarsystemet er pt. godkendt af myndighederne i USA, Canada, Norge mv. Kontakt <http://www.hansbuch.dk> for nærmere information.

- Der mangler generelt dato på mange oplysninger, f.eks. kort s. 101 og faktaboks s. 102.
- For tabellen om fugleobservationer s. 88 mangler der information om hvorfra og i hvilke retninger observationerne er foretaget.
- Kort s. 103 og tekst side 104: Hvad er definitionen af "støjfri områder", hvordan er forekomsten på landsplan og hvordan påvirker projektet udpegningen?
- Kort s. 179 mangler markering af testområdet.
- Det ville være rart med en kildehenvisning til rapporten om rammevilkår for en udviklingsproces for flere testpladser omtalt på s. 32.
- Angående tabellen på s. 72: Hvad betyder observation i Folketinget? Og hvornår er observationerne foretaget?

Dette høringssvar løfter en række eksempler på manglende viden og en i øvrigt mangelfuld VVM-redegørelse frem i lyset. Der er særdeles mange flere eksempler at hente i det fremlagte materiale. Danmarks Naturfredningsforening håber, at dette høringssvar sammen med foreningens høringssvar på forslaget til anlægslov fører til genovervejelse af hele projektet og en kraftig forbedring af beslutningsgrundlaget for en eventuelt kommende fremlæggelse af anlægslov til folketingsbehandling.

Danmarks Naturfredningsforening uddyber gerne høringssvaret yderligere og indgår gerne i drøftelser med myndigheder, politikere og interessepartier om forbedringer af grundlaget for et vindmølletestcenter og udformningen af dette.

Med venlig hilsen

Michael Leth Jess
Vicedirektør
Direkte: 31 19 32 41, mlj@dn.dk

Yderligere kontaktperson: Naturmedarbejder Nora Skjerna Hansen, nsh@dn.dk, 31 19 32 60